

Justitiedepartementet

Vår referens/dnr: 2026-51

Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till ju.L5@regeringskansliet.se

Er referens/dnr: Ju 2026/00351

Remissvar

Utökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning (SOU 2026:10)

Svenskt Näringsliv har inbjudits att lämna synpunkter på förslagen i betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning SOU (2026:10).

Svenskt Näringsliv begränsar sitt remissvar till de förslag som avser utvidgad beslagsbestämmelse, tidsfristen för rättens prövning av beslag, förverkandebeslag efter frikännande dom, ny lag om säkrad och förverkad egendom, omvänd bevisbörda vid utverkat förverkande och särskild ersättningsregel.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv kan inte tillstyrka förslaget om en utvidgad beslagsbestämmelse i dess nuvarande utformning. Beslag av företag är en mycket ingripande åtgärd som kan få omfattande konsekvenser för verksamheten och berörda tredje män, varför högre krav bör ställas på den bevisning som ligger till grund för beslutet. Vidare behöver författningskommentaren utvecklas för att tydliggöra under vilka förutsättningar företag får tas i beslag och hur proportionalitetsbedömningen ska genomföras.

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget att rätten inte längre ska bestämma åtalsfrist vid beslagsförhandling och ansluter sig till den argumentation om tidsfrist som har lämnats av advokat Eleonora Johansson Bergdahl i ett särskilt yttrande.

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget om att förverkandebeslag ska bestå till dess att domen fått laga kraft som huvudregel och ansluter sig till det som anförs om detta i docenten Gustaf Almkvists särskilda yttrande om att förverkandebeslag ska bestå till dess att domen fått laga kraft om det finns särskilda skäl för det.

Svenskt Näringsliv tillstyrker ambitionen att skapa ett mer samlat och effektivt regelverk för hantering av säkrad och förverkad egendom, men lyfter behovet av att säkerställa adekvata skyddsmekanismer och undvika oklarheter när det gäller kopplingen mellan reglerna om beslag och förvaltning och tillämplig associationsrätt (till exempel aktiebolagslagen).

Svenskt Näringsliv avstyrker det alternativa förslag som innebär ett införande av omvänd bevisbörda, där en enskild måste bevisa det lagliga ursprunget för sina tillgångar

Svenskt Näringsliv anser, i linje med docenten Gustaf Almkvists slutsats i det särskilda yttrandet, att förslaget om utökade beslagsmöjligheter inte bör införas utan att det samtidigt införs ett strikt skadeståndsansvar för staten.

Inledning

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att det är viktigt att stärka samhällets möjligheter att säkra och återta brottsvinster. Den kriminella ekonomin utgör ett allvarligt hot mot konkurrens, tillväxt och tilliten till marknadsekonomin, och effektiva verktyg för att förhindra att brottsvinster omsätts eller undandras rättsväsendet är därför viktiga.

Samtidigt innebär utredningens förslag att staten ges långtgående möjligheter att under längre tid hålla egendom och tillgångar under beslag eller andra säkringsåtgärder. När sådana åtgärder riktas mot företag och tillgångar som används i pågående näringsverksamhet kan konsekvenserna bli mycket betydande, särskilt när skuldfrågan inte har prövats slutligt. För företag kan långvariga beslag påverka möjligheten att bedriva verksamhet, fullgöra avtal, betala löner och upprätthålla likviditet

Mot bakgrund av förslagets ingripande natur är det av rättssäkerhetsskäl avgörande att legitima företag inte riskerar att drabbas av ingripanden som senare visar sig sakna tillräcklig grund.

Om en utvidgad beslagsbestämmelse – beslag av företag

Svenskt Näringsliv kan inte tillstyrka förslaget i dess nuvarande utformning.

Utredningen föreslår att en generell beslagsregel införs, vilket innebär att all egendom ska kunna tas i beslag. Det omfattar därmed även företag.

I kombination med de föreslagna reglerna om förvaltning av säkrad egendom innebär detta att ansvarig myndighet i praktiken får motsvarande rådighet över egendomen som ägaren, inklusive att i vissa fall överta styrelsens och den verkställande direktörens befogenheter.

Syftet är att säkerställa att värden bevaras och att brottsvinster effektivt kan återtas, samt att hindra att brottslig verksamhet fortsätter inom ramen för ett företag.

Svenskt Näringsliv utesluter inte att företag kan behöva omfattas av beslag. Ett beslag av aktier och företag är dock en mycket ingripande åtgärd som kan få omfattande konsekvenser för ett företags styrning och möjlighet att bedriva verksamhet. Därför är det av avgörande betydelse att legitima företag inte riskerar att drabbas av ingripanden som senare visar sig sakna tillräcklig grund.

Svenskt Näringsliv vill understryka den betydande komplexitet som ett beslag av ett företag medför, vilket utredningen också belyser. Frågan är väsentligt mer komplex än när det gäller andra tillgångsslag. Företag utgör sällan isolerade enheter utan är en del av ett större ekonomiskt sammanhang med externa intressenter vars intressen måste beaktas. Exempel på intressenter är minoritetsägare, anställda, leverantörer, kunder och finansiärer. Ett beslag av ett företag riskerar därför att även få betydande följd effekter för aktörer som saknar koppling till brottslig verksamhet. Dessa konsekvenser behöver beaktas i utformningen av regelverket, så att tredje man inte drabbas oproportionerligt.

Mot bakgrund av de mycket långtgående konsekvenser som ett beslag av ett företag kan få anser Svenskt Näringsliv att en sådan åtgärd bör kunna beslutas endast under särskilt definierade och restriktiva förutsättningar. Proportionalitetsprövningen bör vara strikt och transparent.

Svenskt Näringsliv anser vidare att det bör övervägas om tillämpliga beviskrav bör skärpas när det gäller beslut om beslag av företag, särskilt mot bakgrund av att beslutet ska kunna fattas av åklagare eller polisman och inte av domstol. När en så ingripande åtgärd kan beslutas utan föregående domstolsprövning finns det starka skäl att ställa högre krav på den bevisning som ligger till grund för beslutet.

Svenskt Näringsliv anser vidare att flera av de frågor som aktualiseras vid beslag av företag behöver utvecklas närmare i författningskommentaren. Det gäller särskilt under vilka förutsättningar ett företag bör kunna tas i beslag, hur proportionalitetsbedömningen ska göras samt hur hänsyn ska tas till verksamhetens fortlevnad och de intressen som tillkommer anställda, ägare, kunder, leverantörer, kreditgivare och andra berörda tredje män. Sådana förtydliganden är viktiga för att säkerställa en förutsebar, enhetlig och rättssäker tillämpning av regelverket. Det är bra att det i konsekvensutredningen framhålls att utredningen bedömer att det kommer att vara ovanligt att företag tas i beslag och att en syssloman utses för att förvalta företaget. Mot bakgrund av att ett beslag av detta slag är en särskilt ingripande åtgärd bör detta framhållas än tydligare i propositionen, förslagsvis i författningskommentaren.

Om tidsfristen för rättens prövning av ett beslag

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget att rätten inte längre ska bestämma åtalsfrist vid beslagsförhandling och ansluter sig till den argumentation om tidsfrist som har lämnats av advokat Eleonora Johansson Bergdahl i ett särskilt yttrande.

Eftersom ingripande beslut om beslag kan fattas av åklagare eller utredningsledare utan prövning i domstol är det centralt att den som drabbas av beslutet har möjlighet att få till stånd en skyndsam överprövning i domstol av beslutet.

Om en ordning med förverkandebeslag efter frikännande dom

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget om att förverkandebeslag ska bestå till dess att domen fått laga kraft som huvudregel och ansluter sig till det som anförs om detta i docenten Gustaf Almkvists särskilda yttrande om att förverkandebeslag ska bestå till dess att domen fått laga kraft om det finns särskilda skäl för det.

Utredningens förslag innebär att beslag inte längre knyts till utgången i första instans, utan till processens slutliga avgörande, med syftet att säkerställa att tillgångar finns kvar för ett möjligt förverkande – samtidigt som proportionalitetsprincipen fortsatt ska vara en begränsande faktor.

Svenskt Näringsliv vill lyfta fram synpunkter kring förslaget att ett beslag som huvudregel ska bestå till dess att domen vinner laga kraft. Rättsprocesser kan vara mycket långdragna. Att under denna tid hålla företag och tillgångar som är centrala för ett företags verksamhet i beslag kan få betydande konsekvenser. Därför ansluter vi oss till det som anförs om detta i docenten Gustaf Almkvists särskilda yttrande.

Om en ny lag om säkrad och förverkad egendom

Utredningen föreslår en ny lag som samlar och utvecklar reglerna för hantering av säkrad och förverkad egendom. Lagen innebär att staten inte bara förvarar utan aktivt förvaltar egendom – inklusive företag – med långtgående befogenheter att ta över kontroll, sälja tillgångar och säkerställa att värden bevaras inför ett förverkande. Svenskt Näringsliv tillstyrker ambitionen att skapa ett mer samlat och effektivt regelverk för hantering av säkrad och förverkad egendom. Ett beslag av aktier och företag är dock en mycket ingripande åtgärd som kan få omfattande konsekvenser för ett företags styrning och möjlighet att bedriva verksamhet. Beslutet riskerar också att få långtgående effekter även för tredjeparter såsom minoritetsaktieägare, anställda, leverantörer och borgenärer.

Därför är det viktigt att säkerställa adekvata skyddsmekanismer och undvika oklarheter när det gäller kopplingen mellan reglerna om beslag och förvaltning och tillämplig associationsrätt (till exempel aktiebolagslagen). Aktiebolagslagen är central för förtroendet och förutsägbarheten för företagande och en tydlig koppling behövs mellan beslagsreglerna och reglerna om förvaltning och aktiebolagslagens struktur, inte minst för att säkerställa rättssäkerheten för minoritetsägare, anställda och borgenärer. En utmaning med beslag och förvaltning av företag enligt förslaget är att syssломannens uppdrag att säkra egendom inte nödvändigtvis är i linje med aktiebolagslagens vinstsyfte. Om det finns minoritetsaktieägare finns det alltså en överhängande risk att beslaget av företaget och förvaltningen av egendomen urholkar deras värden. Enligt förslaget ska syssломannen "ta skälig hänsyn" till minoritetens intressen, men det är oklart hur det förhåller sig till syssломannens övriga ansvar (att säkra tillgångar). Att beslagtagandet av aktierna kan leda till att syssломannen tar över styrelsens och VD:s roll är också en ovanlig konstruktion som till synes gör avsteg från aktiebolagslagens likhetsprincip och som kan ske på bekostnad av övriga aktieägare. Dubbla och otydliga ansvarsområden för syssломannen skapar rättsosäkerhet och medför att syssломannens ansvar blir otydligt. Som nämnts ovan bör man i propositionen tydliggöra att beslag och förvaltning av företag endast kommer att aktualiseras i undantagsfall.

Om omvänd bevisbörda för utvidgat förverkande

Svenskt Näringsliv avstyrker det alternativa förslag som innebär ett införande av omvänd bevisbörda, där en enskild måste bevisa det lagliga ursprunget för sina tillgångar. Vi instämmer i utredningens egen bedömning att ett sådant system strider mot grundläggande rättsprinciper.

Om en särskild ersättningsregel

Utredningen konstaterar att ett företagsbeslag utgör en särskilt ingripande åtgärd och att möjligheterna till ersättning för ren förmögenhetsskada i dag är restriktiva, men avstår trots detta från att föreslå någon lösning. Det innebär att en viktig fråga lämnas olöst.

Vi anser därför, i linje med docenten Gustaf Almkvists slutsats i det särskilda yttrandet, att förslaget om utökade beslagsmöjligheter inte bör införas utan att det samtidigt införs ett strikt skadeståndsansvar för staten. Om ett företagsbeslag hävs ska full ersättning för styrkt ekonomisk skada utgå, utan att den enskilde behöver bevisa vårdslöshet. Detta är en rättssäkerhetsfråga och en nödvändig motvikt till de utökade befogenheter som föreslås.

Sådana regler skulle inte bara utgöra ett nödvändigt skydd för det legitima näringslivet, utan även fungera som ett incitament för rättsväsendet att tillämpa detta synnerligen ingripande tvångsmedel med återhållsamhet och precision.

Svenskt Näringsliv

Göran Grén

Lena Nitz